

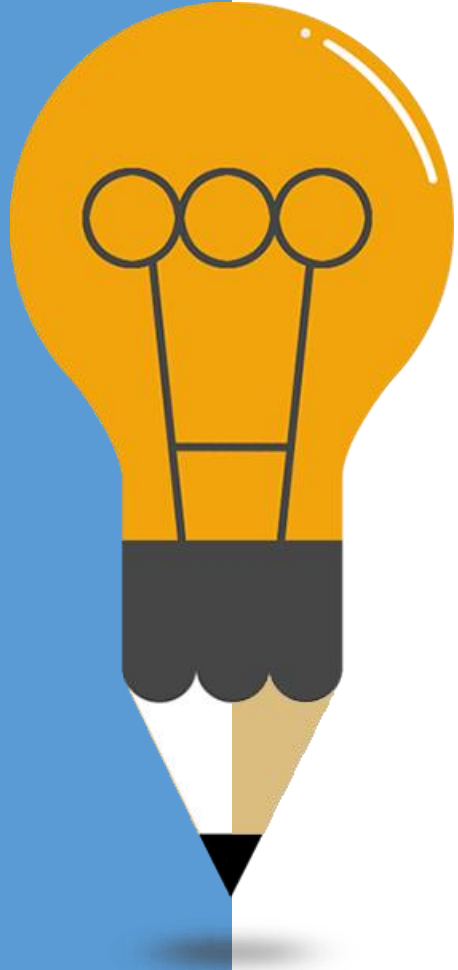

12-Р АНГИ НИЙГЭМ СУДАЛАА

ЭПСЭЛТИЙН ЕРӨНХИЙ ШАЛГАЛТ

**10-Р АНГИ
БҮПЭГ СЭДЭВ
НИЙГЭМ, НИЙГМИЙН ХАРИЛЦАА**

НИЙГЭМ, НИЙГМИЙН ХАРИЛЦАА Х АНГИ

01

Хувь хүний үйлдэл ба нийгмийн бүтэц

02

Нийгэмшилт

03

Нийгмийн гажуудал

04

Нийгмийн судалгаа

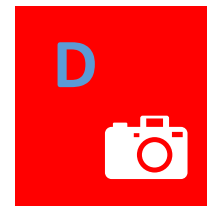
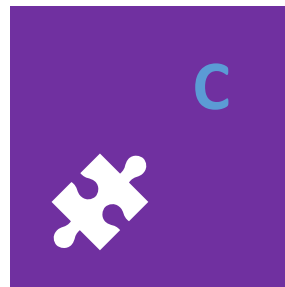
ХИЧЭЭЛИЙН АГУУЛГА

ТУЛГУУР
ОЙЛГОЛТ

ГОЛ
ТӨЛӨӨЛӨГЧИД

ОНОЛ

ТЕСТ

Нийгэм

Хүн амын болон соёлын нөхөн үйлдвэрлэлээрээ өөрийн залгамж, тогтвортой байдлыг хангадаг, нэг нутаг дэвсгэр дээр амьдардаг, өөрийн зохион байгуулалт, эмх цэгц бүхий, улс төрийн хувьд бие даасан, өөрсдийгөө тухайн нийгэмд харьяалуулдаг хүмүүсийн тогтвортой нэгдэл юм.

Нийгэм

Хүмүүс хэрэгцээгээ хангах, зөрчил маргаан, эмх замбараагүй байдалд хүргэхгүйн тулд үүргээ хуваарилан зохион байгуулалтад орж, хянаж, зохицуулах замаар амьдарч буй хамтын амьдралынх нь хэлбэр юм.

ТУЛГУУР ОЙЛГОЛТ

Хувь хүний үйлдэл ба нийгмийн бүтэц

БАЙР СУУРЬ

Хувь хүний эдлэх эрх, боломж, гүйцэтгэх үүрэг, бусдын зүгээс хандах хандлагын цогцоор тодорхойлогдоно.

ТӨРӨЛХИЙН

Хүйс, үндэс угсаа

ОЛДМОЛ

Ажил мэргэжлийн, гэрлэлтийн, эдийн засгийн, улс төрийн г.м

ҮҮРЭГ

Тухайн байр сууриас үүдэн бий болж, заавал биелүүлэх ёстой, хэм хэмжээлэг шинжтэй зан үйлүүдийн цогц бол үүрэг юм.

ҮҮРГИЙН ЗӨРЧИЛ

Нэг хүний үүргүүд нь нөгөөгийн хэрэгжилтэд саад учруулах зэргээр зөрчилддөг.

Content Here

Хүн хэд хэдэн байр суурийг эзэлдэг.

Нийгэм

Хүн амын болон соёлын нөхөн үйлдвэрлэлээрээ өөрийн залгамж, тогтвортой байдлыг хангадаг, нэг нутаг дэвсгэр дээр амьдардаг, өөрийн зохион байгуулалт, эмх цэгц бүхий, улс төрийн хувьд бие даасан, өөрсдийгөө тухайн нийгэмд харьяалуулдаг хүмүүсийн тогтвортой нэгдэл юм.

Нийгэм

Хүмүүс хэрэгцээгээ хангах, зөрчил маргаан, эмх замбараагүй байдалд хүргэхгүйн тулд үүргээ хуваарилан зохион байгуулалтад орж, хянаж, зохицуулах замаар амьдарч буй хамтын амьдралынх нь хэлбэр юм.

ТУЛГУУР ОЙЛГОЛТ

НИЙГМИЙН ИНСТИТУТ

□ Нийгмийн тодорхой хэрэгцээг хангахын төлөө хэм хэмжээтэй, дахин давтагддаг үйлдлээрээ холбогдсон нийгмийн байр сууриудын нэгдэл юм.

- Гэр бүл
- Эдийн засаг
- Шинжлэх ухаан, боловсрол
- Төр засаг , хууль, шүүх г.м

ТУЛГУУР
ОЙЛГОЛТ

НИЙГМИЙН ИНСТИТУТ

□ Нийгмийн тодорхой хэрэгцээг хангахын төлөө хэм хэмжээтэй, дахин давтагддаг үйлдлээрээ холбогдсон нийгмийн байр сууриудын нэгдэл юм.

- Гэр бүл
- Эдийн засаг
- Шинжлэх ухаан, боловсрол
- Төр засаг , хууль, шүүх г.м

ТУЛГУУР
ОЙЛГОЛТ

НИЙГЭМШИЛТ

- ❑ Хүн нийгмийн харилцаанд бие даан оролцох, нийгмийн үйлдлүүдийг хийх чадварыг эзэмших, нийгмээс хүлээж буй шаардлагыг биелүүлэх чадамжтай болох үйл явц юм.
- ❑ Нийгэмшилтийн явцад хувь хүн өөрийгөө нийгмийн тодорхой бүлэг, нийтлэг, нийгэмд харьяалуулан, тэдгээрийг илэрхийлэгч онцлог шинжийг тээгч болдог. Үүнийг **адилсал** гэнэ.
- ❑ Итгэж байсан зүйлээсээ ухарч, хатуу ширүүн дэг журамд зохицон, өөрийгөө хүлээн авах дүр зургаа өөрчлөх гарцаагүй нөхцөлд ордог. Үүнийг **дахин НИЙГЭМШИЛТ** гэдэг.

ТУЛГУУР ОЙЛГОЛТ

НИЙГЭМШИЛТ

- ❑ Нийгэмшилтэд нөлөөлж буй хувь хүн, бүлэг, байгууллага, нийгмийн тодорхой нөхцөлүүдийн цогцыг **НИЙГЭМШИЛТИЙН АГЕНТ** гэдэг.
- ❑ Гэр бүл+Сургууль+Үе тэнгийнхэн+Хэвлэл мэдээлэл+Ажлын байр=**НИЙГЭМШИЛТИЙН АГЕНТ**

**ТУЛГУУР
ОЙЛГОЛТ**

НИЙГМИЙН ГАЖУУДАЛ(ДЕВИАЦИ)

□ **НИЙГМИЙН ГАЖУУДАЛ** гэдэг нь нийгэм, нийгмийн бүлгийн олонх гишүүдийн хүлээн зөвшөөрсөн хэм хэмжээ, хүлээлттэй үл нийцэх төлвийг хэлнэ.

□ Нийгмийн хэм хэмжээ, хүлээлтэд нийцэх төлвийг аялдах (конформист) үйлдэл гэнэ.

НИЙГМИЙН ГАЖУУДАЛ=ГЭМТ ХЭРЭГ,
СЭТГЭЦИЙН ӨВЧИН

□ **НИЙГМИЙН ХЯНАЛТ** нь гажуудлыг арилгах үүднээс нийгмийн гишүүдийн зүгээс гажуудагчийг шийтгэх, засан хүмүүжүүлэх зэрэг хэлбэрээр авч буй арга хэмжээнүүдийн цогц.

Нийгмийн хяналт= Албан бус хяналт, Албан ёсны хяналт

ТУЛГУУР
ОЙЛГОЛТ

НИЙГМИЙН СУДАЛГАА

- **НИЙГМИЙН СУДАЛГАА.** Судлаачид нийгмийн ертөнцийн тухай асуултад хариулж хайж буй үйл явц юм. Дэвшүүлсэн асуултад шинжлэх ухааны логик зарчим, тохирох арга, аргачлалыг ашиглан, тодорхой үе шатын дагуу хариулахаар судлаачид ажилладаг.
- **ДЕДУКЦИЙН АРГА.** Ерөнхий дүгнэлт буюу онолын санааг нэгжид буулган дүгнэлтэд хүрэх арга
- **ИНДУКЦЫН АРГА.** Нэгжийг ажиглах замаар ерөнхий буюу дүгнэлт, онолд хүрэх арга

ТУЛГУУР
ОЙЛГОЛТ

НИЙГМИЙН СУДАЛГАА

- **НИЙГМИЙН СУДАЛГАА.** Судлаачид нийгмийн ертөнцийн тухай асуултад хариулж хайж буй үйл явц юм. Дэвшүүлсэн асуултад шинжлэх ухааны логик зарчим, тохирох арга, аргачлалыг ашиглан, тодорхой үе шатын дагуу хариулахаар судлаачид ажилладаг.
- **ДЕДУКЦИЙН АРГА.** Ерөнхий дүгнэлт буюу онолын санааг нэгжид буулган дүгнэлтэд хүрэх арга
- **ИНДУКЦЫН АРГА.** Нэгжийг ажиглах замаар ерөнхий буюу дүгнэлт, онолд хүрэх арга

ТУЛГУУР
ОЙЛГОЛТ

ТООН СУДАЛГАА

- Таамаглалыг шалгахаар зорино
- Цөөн тооны хувьсагч хоорондын хамаарлыг шалгахад анхаарна.
- Хэмжилтийг мэдээлэл цуглуулахаасаа өмнө хийж, авах мэдээллээ стандарчилна.
- Мэдээлэл цуглуулах үйл явц нэг ижил горимоор явагдах ба мэдээлэл нь тоогоор илэрхийлэгдэнэ.
- Математикийн статистикийн аргуудаар шинжилгээ хийн таамаглалыг батлах эсвэл няцааж байгаа эсэхэд анхаарлаа хандуулна.
- Стандарчлагдсан загварын дагуу үр дүнг нэгтгэн бичнэ.

ЧАНАРЫН СУДАЛГАА

- Мэдээлийн утгыг ойлгох, дүрслэн харуулахаар зорино
- Судлагдагчийн яриа, үйлдлээс, хамаарсан олон тооны хувьсагч байна.
- Хэмжилт нь мэдээлэл цуглуулах явцад эсвэл дараа нь хийгдэнэ.
- Мэдээлэл цуглуулах үйл явц харилцан адилгүй явагдана.
- Мэдээлэл нь баримт бичиг, ажиглагдсан зан үйл, үг яриа байна.
- Задгай мэдээллээс ерөнхий сэдэв, түүний нотолгоог олж авахад дүн шинжилгээ хийнэ.
- Стандарчлагдсан загварын дагуу үр дүнг бичих албагүй.

НИЙГМИЙН СУДАЛГАА

НИЙГМИЙН СУДАЛГАА

- АСУУЛГА
- ТУРШИЛТ
- КОНТЕНТ АНАЛИЗ
- ГАНЦААРЧИЛСАН ЯРИЛЦЛАГА
- БҮЛГИЙН ЯРИЛЦЛАГА
- АЖИГЛАЛТ
- БАРИМТ БИЧГИЙН ЧАНАРЫН

ТУЛГУУР
ОЙЛГОЛТ

“

Нийгмийн бүтэц гэдэг
нь нийгмийн хэсэг,
элементүүдийн
хооронд бэхжсэн
тогтвортой харилцаа
холбоог хэлнэ.

”

В. Занден

<https://limnology.wisc.edu/staff/vander-zanden-jake/>

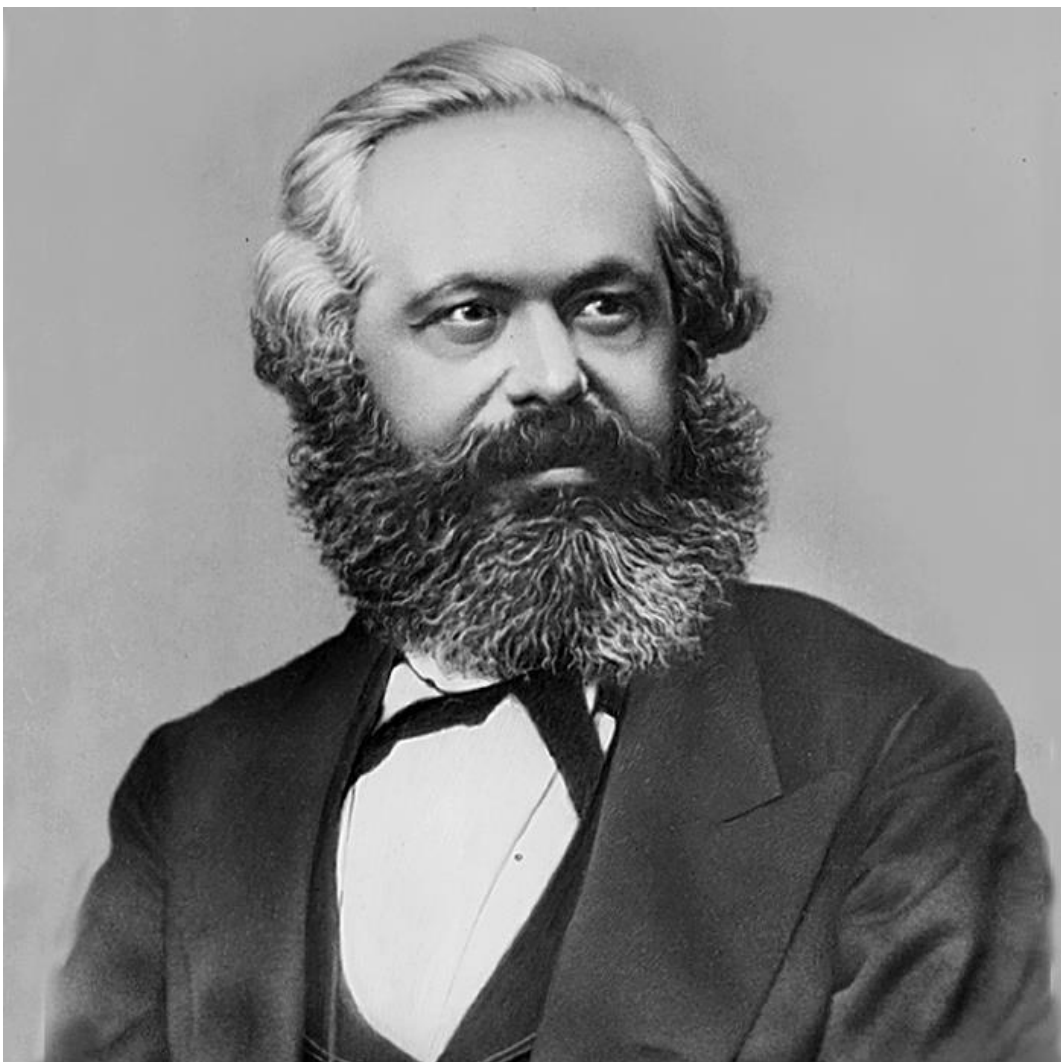
Э. Дюркгейм

Бүтэц-чиг үүргийн онол

Нийгмийг амьд биетэй төстэй хэмээн үзэж, эд эрхтэн нь тухайн амьд биеийг амьдруулахын төлөө үүрэг гүйцэтгэж байдгийн адил нийгмийн институт нь нийгмийн болон бусад институтын оршин тогтнолын төлөө тодорхой үүрэг гүйцэтгэж байдаг гэж үздэг.

Гол төлөөлөгч: Э. Дюркгейм, Т. Парсонс, Р. Мертон

Өөрийнхөө санаа бодлыг илэрхийлэхдээ хэрэглэж буй бэлгэ тэмдэг, худалдаа арилжаандаа хэрэглэж мөнгөний тогтолцоо, мэргэжлийн зүгээс дагаж мөрдөх горим журам гэх мэт зүйлс надаас, миний хэрэгдээнээс үл хамааран оршдог.

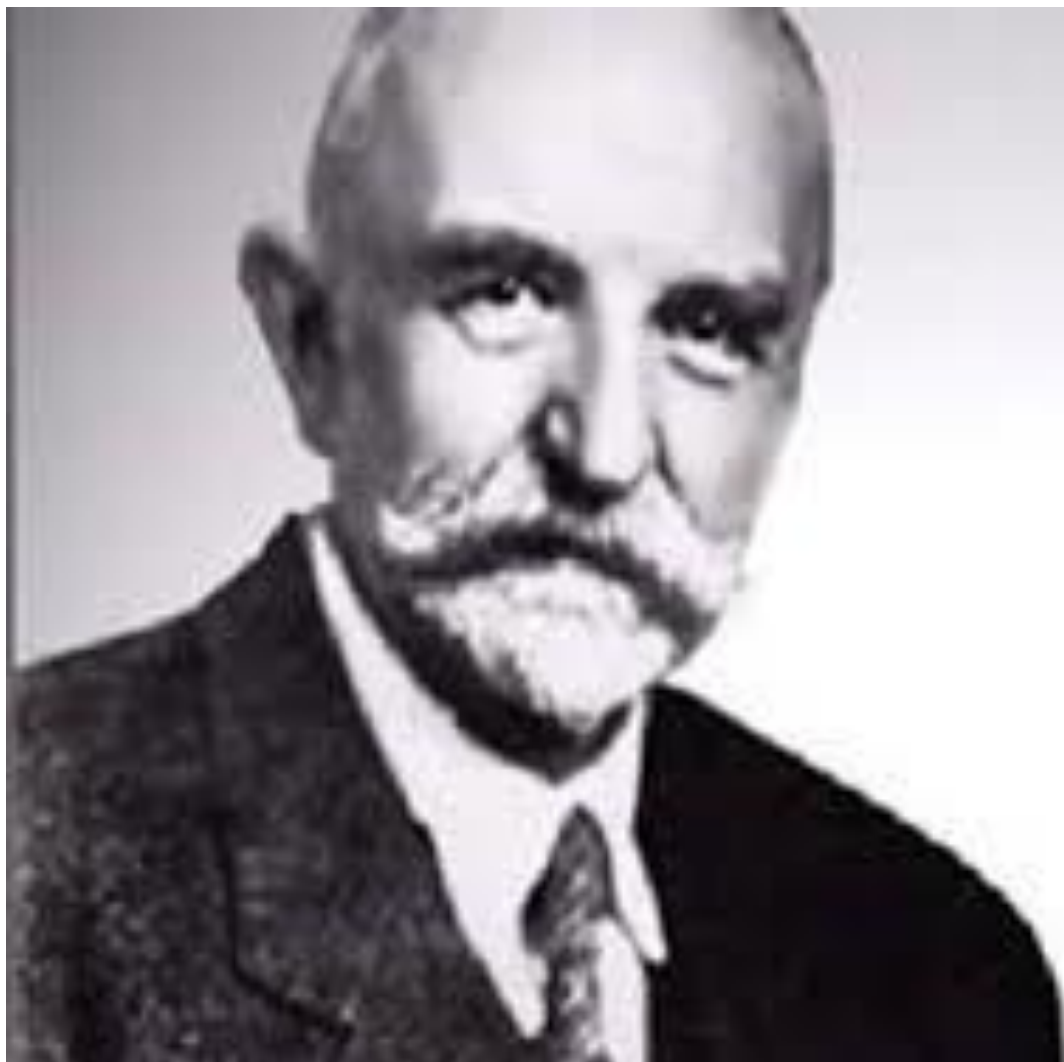

К. Маркс (1818-1883)

Марксизм

Нийгэм нь нөөцийг хянаж, эзэмшиж буй нийгмийн томоохон бүлгүүдийн зерил бүхий байдаг гэж үздэг. Зөрчлийг шийдвэрлэх даван туулах гэсэн үйлдлүүд нь нийгэм өөрчлөгдөхөд хүргэдэг гэжээ. Энэ онолын хандлага нь нийгмийн байр суурийн ялгаа нь зохицолд хүргэхээс илүүтэй өөрсдийн ашиг сонирхолоо хэрэгжүүлэхийн төлөөс зөрчилдөхөд хүргэдэг гэж үздэг.

Хүмүүс өөрсдийнхөө түүхийг бүтээж байдаг, яаж бодсоноос бус, өөрсдөө сонгоогүй бөгөөд байж байсан, тэдэнд өгөгдсөн, өнгөрсөн үеэс дамжиж ирсэн нөхцөлд бүтээж байдаг.

Ж. Г. Мид (1863-1931)

Харилцан үйлдлийн хандлага

Бүтэц – чиг үүргийн онол, марксизм нь бидний үйлдлийн ихэнх хэсэг нь хувь хүнээс гадна оршигч нийгмийн хүчин зүйлсээр тодорхойлогддог гэж үзсэн бол энэ онол нь хүн тодорхой зүйлд хандан үйлдэл хийхдээ тухайн зүйл нь юу болохыг өөрөө хэрхэн ойлгож, төсөөлж байгаадаа тулгуурладаг гэж үздэг.

Нийгмийн харилцан үйлдлийн явцад хувь хүн бусдын үүргийг хүлээн авах замаар өөрийн “Би нь бүрэлдэн бий болдог”.